

30 év a helytörténet szolgálatában

Jubilál
a Magyar
Könyvtárosok
Egyesülete
Helyismereti
Könyvtárosok
Szervezete

Az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete 1. Országos Találkozóján

Idén fennállásának 30 éves évfordulóját ünnepli az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete. A jubileum kapcsán – a szervezet elnökeként – kérdezem az egykori alapítókat, elnököket és jelenlegi tagokat a megalakulásról és az elmúlt három évtized legfontosabb mérföldköveiről.

Az MKE HKSZ 1994. július 27-én alakult meg Váccon. A hivatalos megalakulás előzményének tekinthető az 1993 szeptemberében megtartott leányfalui konferencia. **Bazsóné Megyes Klárát** (Érd) kérdezem a „gyökerekről”.

Mándli Gyula akkori szobi könyvtárvezető volt a kezdeményezője a találkozásnak. Vezetésével, a szentendrei könyvtár támogatásával már 1990-ben megalakult a helyismereti munkaközösség. Erre a bázisra alapozva szervezték meg a kibővített leányfalui konferenciát. A jó megyei tapasztalatok alapján, az országos együttműködés felrészítése és a helytörténeti kutatás hosszú távú együttműködési elvei kidolgozásának szándékával összehívott tanácskozáson a Felső-Duna mentén dolgozó, helyismereti munkával foglalkozó könyvtárosok találkoztak. Itt született meg az önálló helyismereti szervezet létrehozásának ötlete.

A szervezet 1994-es megalakulására már az egyik alapító tag, **Kállainé Vereb Mária** (Kiskunfélegyháza) emlékezik vissza.

A kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Városi Könyvtárban az 1990-es évekre gazdag helytörténeti gyűjtemény jött létre, amelynek megalapozója Urbán Miklósné helytörténeti könyvtáros volt. Én ezekben az években lettem vezető, s példa volt számomra kollégám munkája, akivel

együtt vettünk részt Vácott a Helyismereti Könyvtárosok I. Országos Tanácskozásán. Számunkra sokat jelentettek azok az előadások, amelyeket ott hallottunk Komlósi Józseftől, Kertész Gyulától, Bíró Ferentől és dr. Bényei Miklóstól.

Az alapító okiratban megfogalmazottak szerint a szervezet „szoros kapcsolatot tart fent az MKE Bibliográfiai Szervezetével és a Honismereti Szövetséggel. Munkakapcsolatot keres és épít az országon belül és kívül tevékenykedő könyvtárosokkal és szervezetekkel”. Hogyan alakultak ki ezek a napjainkig meghatározó kötelek, a hazai és nemzetközi kapcsolatok, és melyek ezek közül a legfontosabbak?

Menneiné Várszegi Judit (Győr):

A hazai szakmai szervezetekkel folytatott együttműködések közül elsőként említenő az anyaszervezetünk, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, amellyel rendszeres munkakapcsolatban állunk, és természetesen jelen vagyunk szekcióprogramokkal az MKE vándorgyűlésein. A bibliográfiai szekcióval együtt, később ki-könnyűen, majd az elmúlt években ismét erőnket egyesítve közösen alakítottuk ki vándorgyűlési programjainkat.

Kezdetektől folyamatos a határon túli magyar könyvtárosokkal az együttműködésünk. A felvidéki, vajdasági, kárpátaljai és erdélyi magyar szakemberek rendszer

es vendéglőadói tanácskozásainknak.

A Vácott 2002-ben megrendezett Helyismereti Könyvtárosok IX. Országos Tanácskozásán Zsok Gizella, a révkomáromi városi könyvtár igazgatója és Mándli Gyula, a váci városi könyvtár igazgatója az esztergomi Mária Valéria hídon ünnepélyes keretek között aláírták a két ország helyismereti könyvtárosai között létrejött együttműködési megállapodást. Nemzetközi kapcsolataink sorában külön fejezetet érdemel az Angol Könyvtári Egyesület helyismereti csoportjával kiépített 10 éves együttműködésünk.

Az együttműködő partnerek sora 2024-ben tovább bővült: a Honismereti Szövetséggel írtunk alá együttműködési megállapodást.

Szervezetünk programjait három csoportba sorolhatjuk. Egynapos szakmai rendezvények, szekcióprogramok az MKE vándorgyűlésein és háromnapos konferenciák mindig bizonyos tematikára felfűzve. Az alapító tagok közül **Székelyné Forintos Juditot** (Miskolc) és **ifj. Sarkady Sándort** (Sopron) kérdezem, hogy számukra melyik volt a legemlékezetesebb találkozó.

Székelyné Forintos Judit: Melyik volt számomra a legemlékezetesebb nyári konferencia? Nem tudnék ilyet mondani, egyet semmiképpen, hiszen szakmailag mind nagyon hasznos és inspiráló volt. A kon-

ferenciák alkalmat adtak az információ- és tapasztalatszerzésre, illetve az ország különböző területéről és a határon túlról érkező kollégák megismerésére. Olyan alkalmak voltak ezek, amelyek szakmailag és emocionálisan is gyarapították a résztvevőket.

Ifj. Sarkady Sándor: Már az 1994-es első találkozó felejthetetlen volt számomra, mindazonáltal a legemlékezetesebb a soproni, a második találkozó maradt. Talán azért, mert mi rendeztük. Mint könyvtáros segédkeztem a lebonyolításban, és az angol vendégeink idegenvezetője voltam. Ekkor vált világossá számomra, hogy eltéphetetlenül tartozom egy olyan közösséghez, amely szakmája mellett egy életre elkötelezte magát a könyvtárosi pályán belül a helyismeret és helytörténet művelésével, annak tanításával és lehetőség szerinti továbbadásával.

A szervezet tevékenységének bemutatásából aligha maradhat ki továbbképzési sorozatunk említése. A mintegy másfél évtizeddel ezelőtt megindított, 60 órás, egész napos oktatási egységekben zajló, akkreditált tanfolyamoknak az OSZK Könyvtári Intézetének képzési struktúrája kínált szervezeti háttérrel. A korszerű helyismereti munka alapjai című kurzusról az

egyik oktató, **Sándor Tibor** (Budapest) nyilatkozik.

Arra törekedtünk, hogy e szakterület legfontosabb hagyományait lehetőleg teljességgel áttekintsük, ugyanakkor a mindenkori időszerű fejleményeket, ösztönző kísérleteket is megosszuk a kollégákkal. A hagyományosabb témák között szerepeltek a helytörténeti, ezen belül külön is a könyvtártörténeti kutatás és publikáció módszertani fogásai, a helyi tárgyú bibliográfiai és faktográfiai munkálatok technikai. A mindennapi érintkezések és a kultúrákövetítés általános digitalizálódásával mindinkább előtérbe kerültek e területek számítástechnikai kérdései, az elektronikus dokumentumok gyűjtése, előállítása és közzététele a világhálón. Az előadók többségében tagjaink közül kerültek ki. A résztvevők az ország minden tájáról érkeztek.

Tagjaink tájékoztatására honlapot, *Facebook-oldalt* üzemeltetünk, levelező-rendszert működtetünk. Tevékenységünkről rendszeresen beszámolunk az országos és helyi szakmai folyóiratokban. A szűkebb szakmai közösség számára pedig több kiadványt is megjelentettünk az elmúlt három évtizedben. A szervezet közösségi oldalainak és kommunikációjának elsődleges felelőse

Károly Nóra (Szolnok). Kérlek, mutasd be röviden a szervezettel kapcsolatos kiadványok palettáját!

1996-ban – a tatabányai konferencia idején – indult útjára az a tájékoztató hírlevél, amelyben az elnökség a tagságot kívánta informálni az egyesület működéséről és az aktuális eseményekről. A periodika nyolc évfolyamot ért meg, majd a 15. jubileumi konferencia házigazdája Győrben Visszatekintő címmel jelentette meg utoljára az alkalmi kiadványt. Az évente megtartott országos helyismereti könyvtáros tanácskozások dokumentációját tanulmánykötetbe rendezve adta ki a szervezet. Hallgatva az idők szavára, a szolnoki tanácskozás kötetéhez mellékelte a

korábbi konferenciák kiadványait digitálisan is közzétették, a békéscsabai ülés szak anyagát pedig már kizárólag elektronikus formában, CD-n adták ki a szervezők. Az egyesület fennállásának 10. jubileumára jelent meg Gáncsné Nagy Erzsébet önálló munkája, amely a HKSZ addigi történetét, kronológiáját és bibliográfiáját foglalta össze 1994-től 2002-ig.

Szakmai egyesület lévén a tagság összetétele jól behatárolható, elsősorban a közkönyvtárak helyismerettel foglalkozó, illetve a téma iránt érdeklődő munkatársait tömöríti. Tagjaink között vannak még iskolai könyvtárosok, egyéb közgyűjtemények és szakkönyvtárak könyvtárosai is. Jelenleg a létszám 70 fő.

Szervezetünk két unikális dokumentummal rendelkezik. A Kertész Gyula Emlékéremet a HKSZ és a MKE Bibliográfiai Szekciója, és **Kertész Gyula özvegye** közösen alapította 2005-ben. Az elismerést évente felváltva ítéli oda az egyik, ill. a másik szervezet vezetősége a tagság javaslata alapján egy személynek. A szervezet másik unikális dokumentuma a kódex. Erről már **Orbáné dr. Horváth Márta** (Győr) adott tájékoztatást:

2002. július 19-én, a váci konferencia bezáráskor került először sor a szervezet kódexének átadására. Ettől kezdve minden helyismereti könyvtáros tanácskozáson a rendezvények záró gesztusa lett, hogy a rendező könyvtár jelképesen átadja a stafétabotot szimbolizáló kódexet a következő évi tanácskozást szervező intézmény képviselőjének. A kódexoldalakat évről évre Szalai Katalin oklevéliró-grafikus készíti. 2023-ban elkészült a kódex digitalizált változata.

Az, hogy idén a szervezet 30 éves évfordulóját ünnepli, bizonyítja, hogy a HKSZ folyamatosan képes volt a megújulásra. Nem utolsósorban pedig ez egy kiváló közösség, szakmai és – mondhatjuk – baráti kapcsolatokkal, jó hangulatú találkozókkal. Ezt tudjuk ajánlani azoknak, akik csatlakozni szeretnének hozzánk!

**Összeállította
Szalainé Bodor Edit**

